

NICOLE
KRAUSS

PĂDUREA
ÎNTUNECATĂ

Traducere din engleză și note de
LUANA SCHIDU

HUMANITAS
fiction

Tatălui meu

ולגב"א

Izgonirea din Paradis este în partea ei principală veșnică. Este așadar într-adevăr izgonirea din Paradis definitivă, iar viața în lume este inevitabilă, însă veșnicia procesului (sau exprimată în timp: veșnica repetare a procesului) face cu toate acestea posibil ca noi nu numai să fi putut rămâne veșnic în Paradis, ci chiar să fi rămas acolo veșnic, indiferent dacă știm asta sau nu.¹

KAFKA

---

1. Franz Kafka, *Opere complete*, vol. 2, *Proză scurtă postumă*, traducere și note de Mircea Ivănescu, Editura Univers, București, 1996, p. 416.

Ayeka

La momentul dispariției lui, Epstein locuia în Tel Aviv de trei luni. Nimeni nu-i văzuse apartamentul. Fiica sa Lucie venise în vizită cu copiii, dar Epstein îi instalase la Hilton, unde se întâlnea cu ei pentru mic dejunuri somptuoase, la care el nu făcea decât să soarbă dintr-un ceai. Când Lucie voia să vină la el, o refuza, explicându-i că locul era mic și modest, nepotrivit pentru a primi oaspeți. Încă deconcertată de divorțul părinților ei, ea îl privea cu ochii mijiți – nimic nu fusese până atunci mic sau modest la Epstein –, dar, în ciuda suspiciunilor, era nevoită să accepte și asta, alături de toate celelalte schimbări care se petrecuseră cu tatăl ei. În cele din urmă, detectivii trimiși de poliție au fost cei care i-au introdus pe Lucie, Jonah și Maya în apartamentul tatălui lor, care s-a dovedit a fi într-o clădire dărăpănată, de lângă străvechiul port al Jaffei. Zugrăveala se cojea, iar dușul curgea direct peste closet. Un gândac defila maiestuos pe podeaua de piatră. Abia după ce detectivul l-a strivit cu piciorul, i-a trecut prin minte Mayei, cea mai mică și cea mai inteligentă dintre copiii lui Epstein, că s-ar putea să nu-și mai vadă tatăl niciodată. Dacă Epstein chiar trăise aici: singurele lucruri care sugerau că locuise apartamentul erau câteva cărți încrețite de aerul umed care venea printr-o fereastră deschisă și un flacon de pastile de Coumadin, pe care le lua de când i se descoperiseră fibrilații atriale, cu cinci ani mai

devreme. Locul nu putea fi numit mizer, și totuși avea mai multe în comun cu mahalalele Calcuttei, decât cu apartamentele în care stătuse cu copiii lui pe coasta Amalfi sau la Cap d'Antibes. Dar, la fel ca toate celelalte, și camera avea vedere la mare.

În acele ultime luni, Epstein devenise dificil de contactat. Nu mai răspundea imediat, indiferent de ora din zi sau din noapte. Dacă înainte el era întotdeauna cel care avea ultimul cuvânt, asta se întâmpla pentru că niciodată nu lăsa nimic fără răspuns. Dar, încetul cu încetul, mesajele lui deveniseră tot mai rare. Timpul se expanda între ele, pentru că se expanda în el: cele douăzeci și patru de ore pe care odinioară le umplea cu tot ce există sub soare au fost înlocuite de o scală de mii de ani. Familia și prietenii s-au obișnuit cu tăcerile lui neregulate, așa că atunci când nu a mai răspuns în acea primă săptămână din februarie, nimeni nu s-a alarmat imediat. În cele din urmă, Maya a fost cea care s-a trezit într-o noapte simțind un tremur pe linia invizibilă care încă o mai lega de tatăl său și l-a rugat pe vărul ei să vadă ce-i cu el. Moti, care beneficiase de multe mii de dolari din partea lui Epstein, a mângâiat fundul amantei adormite în pat lângă el, apoi și-a aprins o țigară și și-a vârât picioarele goale în pantofi, căci deși era în toiul nopții, se bucura că are un pretext ca să discute cu Epstein despre o nouă investiție. Dar când a ajuns la adresa din Jaffa, pe care o avea mâzgălită în palmă, a sunat-o înapoi pe Maya. Probabil e o greșeală, i-a spus el, tatăl ei nu avea cum să locuiască într-o asemenea coșmelie. Maya i-a telefonat lui Schloss, avocatul lui Epstein, singurul care mai știa ceva, dar acesta i-a confirmat că adresa era corectă. Când Moti a trezit-o, în cele din urmă, pe vecina de la etajul al doilea, apăsând insistent cu degetul lui scurt și gros pe sonerie, ea

a confirmat faptul că Epstein locuise deasupra ei în ultimele câteva luni, dar nu-l mai văzuse de mai multe zile, și nici nu-l mai auzise, căci se obișnuise cu zgomotul pașilor lui pe tavanul ei noaptea. Deși nu avea cum să știe pe când stătea somnoroasă în pragul ușii, vorbind cu vărul chel al vecinului ei de deasupra, în rapida escaladare a evenimentelor, tânăra femeie avea să se obișnuiască foarte curând cu sunetele multor oameni venind și plecând deasupra capului ei, în încercarea de a urmări pașii unui om pe care abia dacă-l cunoștea, dar de care se apropiase în mod atât de bizar.

Poliția se ocupa de acest caz de numai jumătate de zi, când a fost preluat de Shin Bet¹. Shimon Peres a sunat personal familia pentru a-i spune că va muta muștii din loc. Șoferul de taxi care-l luase pe Epstein cu șase zile în urmă a fost găsit și interogat. Speriat de moarte, el a zâmbit tot timpul, arătându-și dintele de aur. Mai târziu, i-a condus pe detectivii de la Shin Bet pe șoseaua care se întinde de-a lungul Mării Moarte și, după o oarecare confuzie cauzată de emoție, a reușit să localizeze punctul în care îl lăsase pe Epstein, o intersecție din apropierea dealurilor golașe, la jumătatea drumului dintre peșterile de la Qumran și Ein Gedi. Echipele de căutare s-au răspândit prin deșert, dar n-au găsit decât servieta cu monogramă, goală, a lui Epstein, a cărei singură menire, după cum avea să spună Maya, a fost să facă și mai reală posibilitatea transsubstanțierii lui.

În timpul acelor zile și nopți, adunați în camerele apartamentului de la Hilton, copiii lui s-au perpelit sfâșiați între speranță și suferință. Mereu suna un telefon – numai Schloss se ocupa de trei deodată – și, de fiecare dată, ei se agățau de ultima informație primită. Jonah, Lucie și Maya aflau lucruri pe care nu le știuseră despre tatăl lor.

---

1. Agenția de Securitate a Israelului.

Dar, în cele din urmă, nu au reușit să înțeleagă ce voise să spună cu toate acestea sau ce se întâmplase cu el. Odată cu trecerea zilelor, apelurile s-au rărit, și cele care veneau nu aduceau nici un miracol. Încetul cu încetul, s-au adaptat la o nouă realitate, în care tatăl lor, atât de ferm și decis în viață, îi lăsa cu un act final profund ambiguu.

A fost adus un rabin, care le-a explicat, într-o engleză cu un accent pronunțat, că legea iudaică cere certitudine absolută înainte ca ritualurile de doliu să poată fi respectate. În cazurile în care nu exista un cadavru, era acceptat un martor al morții. Iar când nu existau nici cadavru, nici martor, era de ajuns un raport consemnând că persoana a fost ucisă de hoți, înecată sau sfârtecată de un animal sălbatic. Dar în acest caz nu exista nici cadavru, nici martor, nici raport. Nici hoți sau animale sălbatice, din câte se știa. Doar o absență inexplicabilă acolo unde se aflase cândva tatăl lor.

Nimeni nu și-ar fi putut închipui asta, și totuși ajunsese să pară un sfârșit potrivit. Moartea era prea mărunță pentru Epstein. Privind retrospectiv, nici măcar nu era o posibilitate reală. În viață, el ocupase tot spațiul. Nu era mare, ci doar greu de cuprins. Era prea mult; dădea constant pe dinafară. Totul se revărsa: pasiunea, furia, entuziasmul, disprețul pentru oameni și dragostea pentru întreaga omenire. Disputa era mediul în care fusese crescut, și avea nevoie de ea ca să știe că este viu. Se despărțea de trei sferturi din cei de care se atașa; cei rămași erau fără de greșală și iubiri etern de Epstein. Să-l cunoști însemna fie să fii zdrobit de el, fie să fii nebunește hiperbolizat. Cu greu te puteai recunoaște în descrierile lui. Avea un șir lung de protejați. Epstein se insufla în ei și ei deveneau tot mai mari, ca toți cei pe care alegea să-i iubească. În cele din urmă, își luau zborul ca un balon de paradă de la Macy. Dar într-o zi se înțe-

pau în crengile înalte ale moralei lui și se spărgeau. De atunci înainte, numele lor erau odioase. În practica lui inflaționistă, Epstein era profund american; nu și în lipsa de respect față de limite și în tribalismul lui. Era altceva, și acest altceva ducea în mod repetat la neînțelegeri.

Cu toate acestea avea un fel unic de a atrage oamenii, de a-i aduce de partea lui, sub umbrela extensibilă a politicilor sale. Era puternic luminat dinăuntru, și lumina asta se revărsa din el în maniera aceea nepăsătoare a cuiva care nu are nevoie să fie cumpătat sau econom. Nu te plictiseai niciodată cu el. Se însuflețea, se prăbușea și iar se însuflețea, scăpăra, era neiertător, dar nu era niciodată altfel decât complet acaparant. Era infinit curios, și când devenea interesat de ceva sau cineva, investigațiile îi erau exhaustive. Nu se îndoia niciodată că toți ceilalți erau la fel de interesați de aceste subiecte ca el. Dar puțini aveau rezistența lui. În final, întotdeauna comesenii lui erau cei care insistau primii să se retragă, iar Epstein îi urma afară din restaurant, împungând aerul cu degetul, în dorința aprinsă de a-și duce ideea până la capăt.

Stăpâna mereu totul. Acolo unde-i lipseau capacitățile naturale, își depășea limitele prin simpla forță a voinței. De pildă, în tinerețe nu fusese un bun orator; era sâsâit. Nu era nici un atlet înnăscut. Dar cu timpul a ajuns să exceleze în special în aceste domenii. Sâsâitul a fost depășit – numai cineva cu o ureche foarte fină putea detecta o vagă ezitare acolo unde executase operația necesară –, iar numeroasele ore petrecute în sala de sport și șlefuirea unui șiret instinct ucigaș făcuseră din el un campion în luptele corp la corp, la categoria ușoară. Când întâlnea un zid, se izbea de el repetat, cu avânt, până când într-o zi trecea prin el. Această presiune, această forță constantă erau perceptibile în tot ce făcea, și totuși ceea ce ar fi putut părea străduință la oricine

altcineva, la el părea o formă de grație. Încă de mic, aspirațiile lui fuseseră pantagruelice. În cvartalul unde crescuse, pe Long Beach, Long Island, Epstein încasa un abonament lunar de la zece case, pentru care era disponibil douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, într-o limită de zece ore pe lună, pentru a-și oferi serviciile, enumerate într-o listă mereu mai lungă, pe care o trimitea împreună cu factura (tuns gazon, plimbat câini, spălat mașini, chiar și desfundat toalete, căci el nu avea acel stop pe care păreau să-l aibă alții). Urma să aibă mereu bani, pentru că ăsta era destinul lui; cu mult înainte să-i obțină prin căsătorie, știa deja exact ce să facă cu ei. La treisprezece ani, și-a cumpărat din economiile lui o eșarfă albastră de mătase, pe care o purta cu aceeași nonșalanță cu care prietenii lui își purtau pantofii de sport. Câți oameni știu ce să facă cu banii? Soția lui, Lianne, fusese alergică la averea familiei; o făcea să devină scoorțoasă și tăcută. Își petrecuse anii de tinerețe încercând să-și șteargă urmele din grădinile formale. Dar Epstein a învățat-o ce să facă cu această avere. A cumpărat un Rubens, un Sargent, o tapiserie Mortlake. A atârnat un mic Matisse în debara. Stătea fără chiloși sub o balerină de Degas. Nu era o chestiune de grosolanie sau de inadecvare. Nu, Epstein era foarte cizelat. Nu era rafinat – nu dorea câtuși de puțin să-și piardă impuritățile –, dar căpătase un lustru puternic. În plăcere nu vedea nimic de care să te rușinezi; plăcerea lui era mare și autentică, așa că se simțea în elementul lui chiar și printre lucrurile cele mai fine. În fiecare vară închiria același castel „dărăpănat“ din Granada, unde puteai să-ți arunci ziarul pe jos și să stai cu picioarele în sus. A ales un loc pe peretele acoperit de stucaturi, unde însemna cu creionul cât creșteau copiii. În anii din urmă, când se pomenea de locul acela, ochii i se umezeau – făcuse atâtea greșeli, stricase totul, dar acolo, unde copiii lui se jucaseră liberi pe sub portocali, făcuse și ceva bun.

În cele din urmă însă, se petrecuse un fel de mutație. Mai târziu, când copiii lui au privit în urmă încercând să înțeleagă ce se întâmplase, au stabilit că punctul de pornire al acestei transformări fusese pierderea interesului față de plăcere. Între Epstein și marele său apetit s-a căscat un hău – el se pierdea la orizontul pe care-l poartă cu el fiecare om. De atunci viața lui s-a desfășurat separat de achiziționarea de lucruri frumoase. Îi lipsea ceea ce era necesar pentru a armoniza totul, sau poate ambiția de a face asta îl obosise. Pentru o vreme, picturile au rămas încă atârinate pe pereți, dar el nu prea mai avea nimic de-a face cu ele. Duceau o viață proprie, visând în ramele lor. Ceva se schimbase în el. Rafala puternică a ființei lui Epstein nu mai răzbătea în afară. Totul a fost acoperit de o imensă, nefirească neclintire, așa cum se întâmplă înainte de evenimentele meteorologice radicale. Apoi direcția vântului s-a schimbat și el a început să bată spre înăuntru.

Acesta a fost momentul în care a început să-și dea lucrurile. A început cu o mică machetă de Henry Moore oferită medicului său, care o admirase în timpul unei vizite la domiciliu. Din patul în care fusese imobilizat de gripă, îi explicase doctorului Silverblatt în ce dulap găsește folia cu bule de aer pentru împachetat. Câteva zile mai târziu, și-a răsucit inelul cu sigiliu de pe degetul mic și l-a pus în palma portarului său surprins, Haaron, în loc de bacșiș; rotindu-și pumnul nud în lumina de toamnă, a zâmbit în sinea lui. La scurt timp după aceea, și-a dat ceasul Patek Philippe. „Îmi place ceasul tău, unchiule Jules“, spusese nepotul lui, și Epstein desfăcuse cureaua din piele de crocodil și i-l întinsese. „Îmi place și Mercedesul tău“, a zis nepotul, la care Epstein doar a zâmbit și l-a bătut afectuos pe obraz. Dar curând și-a sporit eforturile. Dăruind mai departe, tot mai repede, a început să ofere cu aceeași ferocitate cu care

pe vremuri achiziționa. Tablourile s-au dus unul câte unul la muzee; avea serviciul de transporturi pe apelare automată și știa căruia dintre oamenii de acolo îi plăcea curcanul pe pat de secară și căruia salamul de Bologna, iar când soseau, îi aștepta livrarea de la magazinul alimentar. Când fiul lui, Jonah, străduindu-se să nu pară condus de interesul propriu, a încercat să-l convingă să renunțe la actele de filantropie, Epstein i-a spus că-și făcea loc pentru a gândi. Dacă Jonah i-ar fi atras atenția asupra faptului că fusese un gânditor riguros toată viața, tatăl său ar fi explicat probabil că aceasta era o gândire de cu totul altă natură: o gândire care nu-și cunoștea întotdeauna sensul. O gândire fără speranța realizării. Jonah însă – care era atât de ros de frustrări, încât, într-o seară, într-un tur privat al noilor galerii greco-romane de la Metropolitan, Epstein se oprise în fața unui bust ros de vreme din secolul al II-lea, văzându-l în el pe primul său născut – îi răspunsese doar cu o tăcere ofensată. Așa cum se întâmpla cu orice ar fi făcut tatăl său, Jonah lua diminuarea deliberată a proprietăților ca pe un afront și ca pe un motiv în plus să se simtă nedreptățit.

Altfel, Epstein nu a făcut nici un efort de a se explica în fața cuiva, în afară de Maya, o singură dată. Pentru că sosise la treisprezece ani după Jonah și la zece după Lucie, într-o epocă mai puțin turbulentă din viața lui, Maya își vedea tatăl în altă lumină. Era o relaxare firească între ei. Cu ocazia unei plimbări în Central Park, unde din formațiuni mari de șist atârnavu țurțuri, el i-a spus fiicei sale mai mici că începuse să se simtă sufocat de toate lucrurile din jurul lui. Că tânjea irezistibil după ușurătate – era, abia acum își dădea seama, o calitate care-i fusese străină toată viața. S-au oprit la lacul de sus, acoperit cu un strat subțire de gheață verzuie. Când un fulg de zăpadă a aterizat pe genele negre ale Mayei, Epstein l-a îndepărtat blând cu degetul mare, și

Cuprins

I

<i>Ayeka</i>	11
În senin	46
Orice viață e ciudată	100
Mă pregătesc să plec în Canaan	120
Este și nu este	145
<i>Kaddish</i> pentru Kafka	167

II

Ghilgul	183
Pădurile Israelului	204
Ceva de transportat	222
Ultimul rege	232
Spre deșert	248
<i>Lech lecha</i>	270
Deja acolo	278
Nota autoarei	287